

Risicomanagement en weerstandsvermogen

Portefeuillehouders

Wethouder Willem-Jan Stegeman

Ambities

De gemeente wil inzicht krijgen in de risico's waardoor we adequate maatregelen kunnen treffen. We streven er naar dat het optreden van risico's zo weinig mogelijk effect heeft op de uitvoering van het bestaande beleid. Amersfoort wil het risicobewustzijn van medewerkers in de organisatie verder stimuleren en maatregelen treffen ter voorkoming of beperking van risico's. Daarnaast beoordeelt de gemeente het weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen geeft inzicht in hoeverre de gemeente in staat is ('voldoende vet op de botten heeft') om de financiële gevolgen van de risico's op te vangen.

Onze inzet

Ter voorbereiding op de begroting is een actualisatie van de risico-inventarisatie uitgevoerd. Risico's met financiële effecten worden meegenomen bij de bepaling van de benodigde weerstandscapaciteit. De belangrijkste risico's per programma kunt u ook terugvinden bij de programma's zelf.

Buiten de P&C-cyclus is het risicomanagement ingericht per thema, zoals grote fysieke projecten, sociaal domein, verbonden partijen of subsidies. Risicosessies, waarbij voor projecten en/of beleid breed gekeken wordt naar risico's en maatregelen, vormen hierbij een belangrijk onderdeel. Bewustwording van risico's is een belangrijke stap in het beheersen van risico's. Regelmatig moeten we stilstaan bij onze doelstellingen van beleid, programma of project. En nadenken welke risico's het bereiken van deze doelstellingen van beleid in de weg staan. Pas als we onze risico's kennen, kunnen we ook gepaste maatregelen treffen. Hierdoor zijn we als organisatie beter in staat onze doelstellingen te realiseren.

Benodigde weerstandscapaciteit

Tabel: PW.01 Benodigde weerstandscapaciteit

(bedragen x € 1.000.000,--)

Programma	REKENING 2017 (stand 1-1-2018)	BEGROTING 2019 (stand 1-9-2018)
1. De duurzame en groeiende stad		
1.01 Stedelijk beheer en milieu	2,7	3,3

1.02 Ruimtelijke ontwikkeling	15,3	15,4
1.03 Wonen	0,1	0,1
1.04 Mobiliteit	1,0	0,7
2. De inclusieve en veilige stad		
2.01 Sociaal Domein	6,6	7,8
2.02 Veiligheid en handhaving	0,5	0,5
3. De lerende, werkende en dynamische stad		
3.01 Economie (excl. Duurzaamheid)	0,0	0,0
3.02 Onderwijs en Jeugd	0,6	0,7
3.03 Sport	1,7	0,9
3.04 Cultuur	0,2	0,2
4. Bestuur en dienstverlening		
4.01 Bestuur en dienstverlening	0,5	0,5
5. Financiën en belastingen		
5.01 Financiën en belastingen	4,1	4,1
6. Bedrijfsvoering		
6.01 Bedrijfsvoering	2,7	3,4
Totaal benodigde weerstandscapaciteit	36,0	37,7

Ons financiële risicoprofiel bepaalt onze benodigde weerstandscapaciteit. Dit is het bedrag dat nodig is om de financiële gevolgen van de risico's op te vangen. Deze benodigde weerstandscapaciteit bedraagt, bij een zekerheidspercentage van 90%, € 37,7 miljoen. Dit betekent dat we met 90% zekerheid kunnen zeggen dat het totale risicobedrag tussen de € 0 en € 37,7 miljoen uitkomt. Dit bedrag hebben we maximaal nodig om onze risico's financieel op te vangen. Ten opzichte van de vorige inventarisatie (jaarverslag 2017) is de benodigde weerstandscapaciteit iets toegenomen.

Bovenstaande tabel laat zien hoe de benodigde weerstandscapaciteit vanuit de verschillende programma's is opgebouwd. Onderstaande tabel geeft inzicht in de belangrijkste tien financiële risico's van de gemeente Amersfoort. Het gaat hier om de belangrijkste risico's gerangschikt naar financiële impact. De kans dat het risico optreedt bepaalt samen met het financiële gevolg de impact van het risico op het risicoprofiel. De financiële impacts van onderstaande risico's is opgenomen binnen de totaal benodigde weerstandscapaciteit zoals hierboven genoemd.

Tabel: PW.02 Top 10 belangrijkste financiële risico's

(bedragen x € 1.000.000,--)

Risico	Programma	Benodigd weerstandscapaciteit
1 Wieken Noord	1.2 Ruimtelijke ontwikkeling	3,4

2	Vathorst Bedrijventerrein	1.2 Ruimtelijke ontwikkeling	3,4
3	Lichtenberg	1.2 Ruimtelijke ontwikkeling	3,2
4	De beschikbaarheid van informatie voor het monitoren van de ontwikkelingen en het bewaken van budgetten is nog niet tijdig en robuust. De oorzaak is onder meer gelegen in beperkte capaciteit om deze taak uit te voeren binnen de gemeente, het grote aantal aanbieders, die gebruik maken van diverse administraties. Dit maakt dat het risico bestaat dat niet tijdig kan worden bijgestuurd en budgetoverschrijding of andere negatieve effecten te laat worden ontdekt.	2.1 Sociaal Domein	1,3
5	Eemkwartier / Puntenbrug	1.2 Ruimtelijke ontwikkeling	1,2
6	De vraag naar ondersteuning en zorg blijft bij voortzetting van het huidige beleid stijgen. Dit leidt bij de huidige inzichten ten opzichte van de begroting tot een tekort van € 3,5 oplopend naar € 7 miljoen in de periode 2020-2022.	2.1 Sociaal Domein	1,1
7	Een deel van de inkoop, voor een bedrag van regionaal €29 miljoen, zal met ingang van 1/1 2019 op een andere wijze plaatsvinden. Deze nieuwe werkwijze brengt kansen, maar ook risico's met zich mee op hogere kosten dan geraamd.	2.1 Sociaal Domein	1
8	Er komt vanuit de algemene uitkering minder geld binnen dan waarmee we in de meerjarenbegroting rekening hebben gehouden.	5.1 Financiën en belastingen	0,8
9	Sociaal domein, specialistische zorg. Landelijk wordt aangestuurd op het opheffen van de centrumgemeenteconstructie, zodat voor alle taken de Wmo- en jeugdregio's kunnen worden aangehouden met gedecentraliseerde budgetten. Gevolg hiervan is dat de huidige centrumgemeente budgetten die Amersfoort ontvangt voor het BW/MO wordt gedecentraliseerd naar alle gemeenten. Deze herverdeling van middelen kan grote financiële consequenties hebben voor gemeente Amersfoort de niet direct door beleidswijzigingen op te vangen zijn.	2.1 Sociaal Domein	0,8
10	Tot start van renovatie of oplevering van nieuwbouw is er sprake van een modus van instandhoudingsonderhoud van het stadhuiscomplex. Er kunnen zich omstandigheden voordoen, waarin er investeringen moeten worden gedaan die niet in de planning van het instandhoudingsonderhoud waren voorzien.	6.1 Bedrijfsvoering	0,8

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de saldireserve en de reserve sociaal domein. Deze reserves kunnen we inzetten om de financiële gevolgen van de risico's op te vangen.

Tabel: PW.03 Beschikbare weerstandscapaciteit

(bedragen x € 1.000.000,--)

	JAARREKENING 2017	BEGROTING 2018	Ultimo 2019
Stand saldireserve	71,9	77,5	65,1
Reserve sociaal domein	19,5	19,8	12,4
Totaal weerstandscapaciteit	91,5	97,3	77,5

Het overschot van het sociaal domein bij de jaarrekening 2016 en 2017 zijn toegevoegd aan de reserve sociaal domein. In de jaren 2018 en 2019 worden er echter substantiële bedragen onttrokken aan deze reserve, waardoor die lager uitvalt dan bij de jaarrekening 2017.

Weerstandsvermogen

Als indicator gebruiken we het weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen is de *beschikbare* weerstandscapaciteit gedeeld door de *benodigde* weerstandscapaciteit. Met andere woorden: het bedrag dat we aan reserves beschikbaar hebben om de financiële gevolgen van de risico's op te vangen, gedeeld door het bedrag dat we op basis van ons risicoprofiel nodig hebben. Deze ratio moet groter of gelijk zijn aan 1. In dat geval is de beschikbare weerstandscapaciteit minstens even groot als de benodigde.

Wanneer de reserve sociaal domein uitgeput zou raken en er alleen de buffer van de saldireserve over is om de risico's mee af te dekken, daalt de weerstandsratio al gauw onder de 2, daar waar die nu 2,1 is. Overigens is nu reeds een deel van de reserve sociaal domein beklemd. Een deel van deze reserve is immers gelabeld ten behoeve van onder andere het Sociaal Fonds en het Toekomstfonds voor innovaties in zorg en welzijn.

Onderstaande tabel geeft het verloop van het weerstandsvermogen in vergelijking tot de jaarrekening 2017 en begroting 2018.

Tabel: PW.04 Verloop van het weerstandsvermogen

(bedragen x € 1.000.000,--)

	JAARREKENING 2017	BEGROTING 2018	Ultimo 2019
Beschikbare weerstandscapaciteit	91,5	97,3	77,5
Benodigde weerstandscapaciteit	36,0	35,6	37,7

Weerstandsvermogen (ratio)	2,5	2,7	2,1
----------------------------	-----	-----	-----